

Akershus Sau og Geit i Skottland

I mange år har det vært ønsket en større fagtur i Akershus. Styret i Akershus Sau og Geit tok saken i egne hender. Høsten 2009 ble to av styrets medlemmer, Kjetil Fagerlund og Mina Sjuve valgt til å planlegge og gjennomføre en slik tur. Valget falt på Skottland. Reisetidspunktet ble bestemt slik at vi kunne oppleve The Royal Highland Show. Det hele ble satt sammen til en 6 dagers tur fra 23.juni- 28.juni 2010 med ulike gårdsbesøk, messe og aktiviteter. Responsen lot ikke vente på seg og til slutt kunne vi telle opp 27 påmeldte deltagere.

Lokal guide

23.juni satte spente deltagere seg på fly med nesa mot Skottland og hovedstaden, Edinburgh. Askeskyene glimtet med sitt fravær og vi kom alle trygt fram. Under hele oppholdet bodde vi på hotell sentralt i byen. Dette ga lett utfart til både messe, flypass, severdigheter, dagsturer med buss og uteliv. Vi hadde på forhånd hatt kontakt med en lokal kjentmann, sauebonde og guide, Angus Dickson. Han kom vi i kontakt med han etter at lokallaget Eidsvoll Sau og Geit var i Skottland for to år siden. De kunne varmt anbefale han. En uvurderlig hjelp i fremmed land. Han visste hva som var å vise fram og hvordan vi som ukjente nordmenn kunne få et variert og godt innblikk av saueholdet i Skottland.

Gårdsbesøk

Andre dagen var satt av til gårdsbesøk. Med leid buss og Angus som guide dro vi ut på landet, vekk fra byen. Første gård lå i et lite tettsted, Galashiels sør for Edinburgh. Den bestod av 2 400 dekar jord og beiter. Gårdbrukeren var en bekjent av Angus. Han hadde to gårder; den vi besøkte samt nabogården til guiden. Driften bestod av produksjon av slaktelam og søyelam til avl samt noe ammekyr for kjøttproduksjon. Slaktelamma var en krysning av en skottsk rase tilsvarende norsk kvit sau og suffolk. Neste gårdsbesøk var hos Angus selv. Gården hadde han kjøpt for 5-6 år siden og han drev nå med restaureringer av bygninger. Han hadde 450 søyer med lam og satset på bruksdyrkrysning for lam til slakt. Krysningene bestod av ulike raser som beltex(en ekstrem variant av texel, lignende belgisk blå hos storfe), texel og suffolk. I Skottland er nytten av en god gjeterhund minst like stor, om ikke større enn i Norge. Med store, oversiktlige beiteområder og store mengder sau i store flokker er gjeterhund en selvfølge. Angus viste praktisk bruk med sine gjeterhunder. Siste post på programmet var besøk på Glenkinchie Whiskey Destilleri. Der ble det guidet omvisning i produksjonslokalene. En selvfølge når man er i Skottland.

Høylandet

Tredje dagen var også satt av til busstur med ulike gårdsbesøk. Første stopp var en gård i Selkirk. Der var det to karer som dreiv en samdrift med sau og noe Gallaway storfe. Det siste var riktignok hobby. Denne gården lå betydelig høyere over havet enn de andre vi hadde besøkt. De drev med skottsk svartfjes, lignende spælsau. Rasen var nøysom og greide seg godt i skrinnere områder i høyden. Totalt hadde de ca. 5 000 sau og lam. Hovedproduksjon var produksjon og salg av avlsdyr. Disse høyereliggende områdene var rammet av dårligere lønnsomhet og de siste årene hadde mange

bønder sluttet med dyr. Noen arealer ble leid ut, mens store områder ble liggende brakk. Det var en drastisk nedgang i dyretallet og landskapet sto mange steder i fare for å gro igjen av kratt og kjerr.

"Easy care" sau

Neste besøk var også en gård i Broughton. Dette lå også i høylandet. Der drev de med en såkalt "easy care" sau. Intensjonen var at sauene skulle miste ulla gradvis av seg selv en gang i året, ikke få innvollssnyltere/flueproblemer, ha generelt god helse og få to lam uten behov for hjelp. Dette var et nytt opplegg og denne besetningen var foreløpig en av de få i Skottland som hadde begynte avl for å finne de rette individene. I Skottland er avlen generelt basert på produksjon av kjøtt slik at ulla er av liten verdi. Klipping ble normalt gjennomført etter lamming og kostet en gårdbruker omtrent sju ganger så mye som verdien av ulla. "Easy care" sauene skulle minste ulla veldig gradvis en gang i året, uten opphopning av store ulldotter på jordet. Flueproblemer som følge av høy luftfuktighet var også et problem. Det er derfor skottene vanligvis tuperer halen på sauene. Det var kun en liten del av besetningen som eierne betegnet som easy care i dag, men målet var å bygge seg opp til en betydelig avlsbesetning med "rasen". Til slutt dro vi til en type "inn på tunet" gård. Der ble det drevet med produksjon av økologiske grønnsaker samt diverse dyr som fasaner, ender, kyllinger osv. De hadde blant annet et opplegg slik at man kunne betale en viss sum for deretter å kunne hente friske, økologiske grønnsaker når man måtte ønske. De hadde også en gårdsbutikk med godt utvalg varer, både egenproduserte og annet. Det mest populære var nok likevel et galleri med kunst og ikke minst restauranten med servering av god mat.

The Royal Highland Show

Fjerde dagen var satt av fullt og helt til The Royal Highland Show. Det er en stor messe med utstillinger av maskiner, redskap og dyr, ulike show, salgsboder og kåringer. Årlig er det rundt 150 000 besøkende fra torsdag til søndag. Dette var en interessant og morsom opplevelse. Det var et svært rikt utvalg av ulike saueraser og kåringer med stor ære og prestisje. Avlsdyr i Skottland går for høye priser, gjerne mellom 50 000 og 150 000 kr for en god vær. Det var også konkurranser av ulike slag, deriblant saueklipping og ullhåndtering.

De siste to dagene var til fri disposisjon. Mange valgte å se severdigheter i hovedstaden, en ekstra dag på messa, toptur, shopping eller bare tusle litt i byen. Etter endt tur konkluderte de aller fleste med at vi hadde sett mange tusen sau, spesielt på de to dagene med busskjøring. Det var de fleste steder sau så langt øyet kunne se. En vellykket tur til et flott land med flott landskap, store mengder sau og en sjarmerende hovedstad. Vi vil varmt anbefale andre fylkeslag eller lokallag å ta turen til Skottland!

Med vennlig hilsen

Kjetil Fagerlund, reiseleder og styremedlem i Akershus Sau og Geit

Mina Sjuve, reiseleder og nestleder i Akershus Sau og Geit